

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА ПРАВА
Кафедра теорії та практики управління

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ
В НІМЕЧЧИНІ

Роботу виконала:
Студентка V курсу ФСП
Групи АМ-44м
Літовченко Валерія

Керівник:
проф., д.н.держ.упр.
Чукут С.А.

Київ - 2014

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Електронне урядування в Німеччині. Основні поняття.....	5
1.1 Історія становлення ЕУ в Німеччині.....	5
1.2 Офіційна державна стратегія	6
1.3. Правові засади діяльності електронного уряду в Німеччині.....	7
1.4. Учасники електронного уряду: головні ролі та обов'язки.....	8
Розділ 2. Стратегія розвитку електронного урядування в Німеччині.....	11
2.1 Стратегічні цілі та принципи BundOnline 2005.....	11
2.2 Стратегічні цілі та принципи Deutschland-Online	15
2.3 Проекти місцевих органів управління.....	27
2.4 Стан та перспективи впровадження німецького досвіду в Україні.....	31
Висновки.....	34
Список використаних джерел	39

ВСТУП

Будь-яке громадянське суспільство не може існувати, якщо воно ігнорує обмін інформацією. Інформація як атрибут громадянського суспільства характеризує його комунікативну здатність. Вона обслуговує процес управління, впливаючи своїм змістом на вибір методів і процедур прийняття оперативних рішень.

Взаємодія влади із громадськістю через інформаційні веб-ресурси є важливим інструментом налагодження партнерських відносин між ними, поліпшення діяльності самої влади. Це передбачає не тільки надання, а й обмін інформацією. Для реалізації такої взаємодії необхідний відповідний рівень інформаційних технологій. Людство вже увійшло в новий етап розвитку, коли інформація стала однією з основних цінностей управління соціальними процесами[2].

Обмін інформацією між владою й громадськістю є важливим показником прозорості й відкритості діяльності влади, її демократизації. Це також є поштовхом для розвитку соціально-орієнтованої ринкової економіки й зміцнення цивільного суспільства.

Оптимальне досягнення цих завдань можливе тільки на основі впровадження інформаційної системи електронного урядування.

Електронне урядування – це не тільки зовнішня інформаційна інфраструктура, що взаємодіє з громадянами, підприємствами і організаціями, а внутрішня урядова інформаційна інфраструктура, аналог корпоративної мережі в бізнесі. Концепція електронної держави передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, забезпечення доступу до них будь-яких суб'єктів громадянського суспільства, а також створення підсистеми он-лайнних послуг. Можна сказати також, що електронне урядування – це одна з найхарактерніших ознак інформаційного суспільства [9].

Електронне урядування повинно бути направлене не тільки на підвищення ефективності роботи органів державного управління, а й на

більш тісну взаємодію держави й населення, держави й бізнесу.

Саме тому, дуже важливо розглянути досвід інших країн з точки зору впровадження і розвитку системи ЕУ. В своїй курсовій роботі, я буду робити аналізувати досвід Німеччини, як одного з представників розвинутої системи ЕУ з високим індексом управління 0.7864, що дорівнює двадцять першому місцю в світі за показниками розвитку концепції електронного урядування[7], так і керівниками різних ланок, для визначення особистого рівня організації та управління, а також задля покращення цих навичок.

Розділ 1. Електронне урядування в Німеччині. Основні поняття.

1.1 Історія становлення ЕУ в Німеччині

Лютий 1996 р. – презентація ІНФО-2000: Німеччині дорогою до інформаційного суспільства, уряд приймає Перший план дій з побудови інформаційного суспільства.

1 серпня 1997 р. – набирає чинності закон щодо надання інформаційно-комунікаційних послуг (відомий як "Мультимедійний закон").

Березень 1998 р. – запуск МЕДІА @ КОММ проекту з розвитку місцевого електронного уряду.

18 вересня 2000 р. – німецький канцлер Герхард Шрьодер запускає BundOnline2005, електронний уряд, Програму Федерального уряду. Ця ініціатива є частиною програми "Інтернет для всіх - Десять кроків на шляху до інформаційного суспільства".

Березень 2001 р. – запуск урядової інформації та послуги Bund.de порталу, надає централізований доступ до онлайн-послуг федеральної адміністрації.

14 листопада 2001 р. – презентація BundOnline 2005, здійснення плану.
3 травня 2002 р. – презентація Федерального уряду щодо електронної закупівельної платформи, віртуальний ринок здійснює закупівлю товарів та послуг в електронному вигляді.

6 серпня 2002 р. – федеральний портал е-уряду збагатили посиланням на інформацію та послуги з Німецьких міст та муніципалітетів. Портал, таким чином, охоплює всі адміністрації Німеччини і має спільну Інтернет-платформу.

11 грудня 2002 р. – презентація BundOnline річної доповіді за 2005 р., оновлена інформація про виконання плану щодо е-уряду. Згідно з доповіддю, завдання, поставлені на виконання плану на 2002 р., були виконані, надано більш ніж 160 послуг федеральної адміністрації через Інтернет[14].

1.2 Офіційна державна стратегія

1998 р. Федеральний уряд Німеччини оголосив про нову доктрину, спрямовану на створення фундаменту для адаптації державних органів управління в умовах мінливого соціального середовища. Девізом коаліційної угоди *Aufbruch und Erneuerung - Deutschlands Weg ins 21. Jahrhundert* стала модернізація діяльності органів влади.[6] У зв'язку з цим уряд висунув чотири керівних принципи, що охоплюють чотири сектори реформи: новий розподіл обов'язків, що веде до підвищення ефективності та поліпшення виконання законів; більша орієнтація на громадян, які мають бачити у Федеральному уряді партнера; усесторонній розвиток державних служб, у результаті якого органи влади будуть краще справлятися зі своїми обов'язками, ефективніше використовувати кошти і діяти більш прозоро; ефективне керівництво, що дає змогу наймати й утримувати в організації службовців, зацікавлених у результатах своєї роботи[17].

Здійснення програми модернізації уряду Німеччини спирається на проекти електронного уряду, які мають дати новий поштовх для здійснення змін у роботі державного апарату і відіграють ключову роль у процесі переходу до інформаційного суспільства. Рішучість уряду надати доступ через Інтернет до всіх послуг федеральних державних органів свідчить про те саме - електронний уряд розглядається як знаряддя змін в органах управління.

18 вересня 2000 р. канцлер Шрьодер представив головні компоненти програми "Інтернет для всіх - кроки на шляху до інформаційного суспільства". Він зробив це у своєму зверненні перед початком роботи конгресу за темою "Життя, навчання та робота в інформаційному суспільстві" на виставці в Ганновері.

Герхард Шрьодер перерахував десять кроків у напрямі створення інформаційного суспільства: навички користування Інтернетом мають стати частиною загальної освіти:

- до 2001 р. всі школи повинні бути обладнані персональними комп'ютерами та мати доступ до Інтернету;
- до 2003 р. кількість місць для професійного ІТ-навчання має бути збільшена на 60 тис.;
- чисельність студентів у галузі інформатики має бути подвоєно в максимально короткий термін;
- потрібно спрямовувати зусилля на стимулювання навчання ІТ-спеціальностям жінок. Завдання - до 2005 р. утричі збільшити частку жінок, зайнятих у цих професіях, довівши її до 40%; всі публічні бібліотеки повинні мати доступ до Інтернету; у 2002 р. безкоштовне підключення до Інтернету буде надаватися в кожній другій публічній бібліотеці[14];

1.3. Правові засади діяльності електронного уряду в Німеччині

На сьогодні в Німеччині не існує загального законодавства стосовно електронного уряду, але існують окремі законодавчі акти.

1. Законодавство про свободу інформації 17 грудня 2004 р. Німецький парламент завершив розгляд нового закону про свободу інформації. Закон надає громадськості право на доступ до інформації Федерального уряду. Зазначено, що будь-яка особа може запросити офіційні документи, "продемонструвати правовий інтерес" до цієї інформації. Інформація має бути надана за запитом "без зволікань". Однак у випадку складних запитів термін надання – до двох місяців.

2. Захист інформації / Федеральний закон про захист даних (1990)

Німеччині діє один із найсуворіших законів про захист даних в Європейському Союзі. Перший у світі закон про захист даних був прийнятий у німецькій землі Гессен у 1970 р. Остаточний перегляд відбувся в серпні 2002 р., щоб привести законодавство Німеччини у відповідність із вимогами

ЄС. Загальна мета цього закону – "захист особистості від порушення його особистих прав".

3. Електронна комерція (Е-комерція - 2001)

Закон щодо умов упровадження електронної комерції від 14 грудня 2001 р. вносить зміни в Tele-закон про послуги та Tele-послуги, закон про захист даних від 1997 р., а також деякі Положення Цивільного кодексу Німеччини.

4. Е-зв'язок. Закон про телекомунікації (2004)

Німеччина, як і більшість країн-членів ЄС, адаптувала свої нормативно-правові бази щодо електронних повідомлень за допомогою Телекомунікаційного закону від 22 червня 2004 р.

5. Цифровий підпис (Е-підпис - 2001)

Закон щодо електронного підпису набрав чинності 22 травня 2001 р. Він регулює забезпечення інфраструктури для використання електронних підписів, які отримують такий самий правовий статус, як і власноручний підпис. У законі прописані стандартні вимоги і обов'язки із сертифікації влади, а також мінімальні вимоги стосовно технічних компонентів, які використовуються для створення цифрових підписів.

6. Е-закупівельне законодавство

Положення, що стосуються електронних закупівель, з кінця 2005 р. викладені німецькою мовою. Зберігання даних вже регламентується національним законодавством. Щодо нових директив ЄС, Німеччина розробила послугу, коли можна використовувати електронні аукціони і динамічні системи закупівель.

2005 р. прийнято Постанову про повторне використання інформації в державному секторі.

1.4. Учасники електронного уряду: головні ролі та обов'язки

Відповідальність за впровадження та контроль стратегій е-уряду в Німеччині покладено на *Федеральне міністерство внутрішніх справ*.

Завдання Федерального міністерства внутрішніх справ пов'язані з ІТ-політикою і стратегією, ІТ-управлінням та ІТ-безпекою.

Координацію проекту BundOnline 2005 також здійснює Федеральне міністерство внутрішніх справ. Міністерство відповідає за співпрацю з федеральними міністерствами з питань розробки BundOnline 2005, виконання планів, а також координацію зусиль зі здійснення контролю за діяльністю.

Координаційні та консультаційні агентства з ІТ у Федеральній Адміністрації (KBSt) також відіграють важливу координуючу роль.

Здійснення.

Федеральне Управління з питань адміністрації (BVA) в Німеччині виконує більше ніж 100 різних завдань. Серед них – розвиток електронного управління такими компонентами інфраструктури, як Урядовий портал Bund.de або система управління змістом сайту уряду Builder.

Федеральне агентство координації та консультації з ІТ

Урядові міністерства і відомства що несуть відповідальність за виконання своїх проектів у галузі ІКТ.

Підтримка.

Федеральне міністерство внутрішніх справ. Забезпечує підтримку Федеральним міністерствам та органам влади у стратегічному плануванні, координації та здійсненні ініціативи BundOnline 2005.

Федеральне агентство координації та консультації з ІТ (KBSt).

KBSt консультиє федеральні органи влади щодо своїх ІТ-стратегій і публікує рекомендації з ІТ-стратегій і методологічних принципів для здійснення такої стратегії. Крім того, KBSt займається питаннями архітектури програмного забезпечення і його стандартизації, а також з визначенням інтерфейсів.

3. Федеральне агентство з інформаційної безпеки (BSI).

Федеральне відомство з інформаційної безпеки є центральним органом забезпечення послуг ІТ-безпеки Німецького уряду. Одне з його ключових завдань полягає в тому, щоб надавати підтримку федеральній владі з ІТ-безпеки.

Аудит.

Президент Федеральної Рахункової палати також виконує функції Федерального комісара. Він відповідає за контроль ефективності державного управління; висуває пропозиції, рекомендації з метою підвищення ефективності федеральної адміністрації.

Захист даних.

Ця функція покладена на Федерального уповноваженого із захисту даних. Федеральний комісар із захисту інформації несе відповідальність за перевірку / контроль усіх федеральних установ у питаннях, що стосуються дотримання законодавства із захисту даних [2].

Розділ 2. Стратегія розвитку електронного урядування в Німеччині.

2.1 Стратегічні цілі та принципи BundOnline 2005

Ця програма мала чітку мету: до 2005 р. зробити всі послуги, що надаються федеральними органами влади, доступними через мережу Інтернет. Це стосується громадян (A2C, administration-to-citizen - адміністрація-громадяни), приватних компаній (A2B, administration-to-business - адміністрація-бізнес) та органів управління на федеральному, регіональному та місцевому рівнях (A2A, administration-to-administration -Адміністрація-адміністрація).

Реалізація цього проекту - основа для надання послуг швидше, більш прозоро та з меншими витратами.

Проект "Німеччина в Мережі" включає наступні програми [3]:

- ***Он-лайн-подача заявок на документи.***

До сьогодні громадянам Німеччини доводилося подавати заявки на видачу посвідчень особи, закордонних паспортів і посвідчень водія у відповідні державні органи і, як правило, чекати від трьох до чотирьох тижнів. Прийом заявок електронним чином прискорює цей процес. Тепер федеральна друкарня (FederalPrinting Office) пропонує можливість замовити ці документи в Інтернеті. Відразу ж після реєстрації заявки потрібний документ створюється в електронному вигляді, а через кілька днів він вже чекає на господаря у відповідному органі влади. Федеральна друкарня надає цю послугу жителям всіх областей, місцева влада яких висловила готовність користуватися цією службою.

- ***Персональні податкові декларації з Інтернету.***

Податкові декларації завжди вимагали величезної кількості паперу. Заповнення форм вручну і зняття безлічі копій - все ще звичайне явище в багатьох сім'ях. Проте у даний час вже приблизно 130 тис. осіб по всій

Німеччині можуть подавати декларацію про свої доходи за допомогою Інтернету. Вісім федеральних земель надали підприємцям таку саму можливість для подання декларацій з податку на заробітну плату та декларацій для авансових платежів з податку з обороту.

- ***Електронні державні закупівлі.***

Щорічно органи державного управління розміщують 1 млн замовлень на загальну суму 500 млрд німецьких марок. У майбутньому стане можливим керувати цими контрактами за допомогою Інтернету. Згідно з оцінками, якщо всі операції з постачання державних відомств вести електронним чином, це дозволить заощадити понад 1 млрд марок.

- ***Офіційна статистика за допомогою Інтернету.***

Понад 1,6 тис. підприємств уже користуються можливістю надавати щомісячні звіти з питань зовнішньої торгівлі через Інтернет. Федеральне статистичне відомство пропонує цю послугу всім компаніям Німеччини. У майбутньому весь процес збирання і обробки статистичної звітності буде здійснюватися в електронному вигляді.

- ***Інформаційна система Profi для ефективного управління просуванням проектів.***

Федеральне міністерство науки і освіти спільно з Федеральним міністерством економіки і техніки розробило інформаційну систему Profi, призначену для управління проектами. Система сприяє економії часу і засобів, завдяки чому спрощується просування інноваційних проектів у сферах освіти, науки, економіки і техніки.

- ***Інтернет-служба для погашення студентських позик.***

BAfÖG-Online - це нова веб-служба, організована федеральним адміністративним відомством у м. Кельн (німецькою мовою) та призначена для подання й обробки заявок на студентські позики BafÖG. Вичерпна інформація про різні способи погашення позик, що міститься там, надається лише студентам і тим, хто тільки збирається стати студентом, і недоступна третім особам.

- **WAP-служба для ведення торгівлі в рамках Євросоюзу.**

Федеральне фінансове відомство ввело нову службу для сприяння товарообігу з комерційними партнерами в межах Євросоюзу. За допомогою цієї WAP-служби компаніям надається зручна можливість швидко перевірити по мобільному телефону правильність індивідуального номера платника податків (ІПН) ділового партнера. Усього через кілька секунд після надсилання відповідного запиту видається результат з реєстру тієї країни Євросоюзу, до якої належить партнер. На сьогодні із приблизно 15 тис. щомісячних запитів (проста перевірка правильності ІПН) більш ніж 14 тис. робляться по мережі Інтернет і близько тисячі по телефону або по факсу.

Таким чином, в рамках реалізації ініціативи BundOnline 2005 уряд Німеччини реалізує ряд проектів, спрямованих на прискорене поширення та використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

Також необхідно зазначити, що з ініціативи приватного сектору і під егідою та головуванням канцлера Шрьодера у 2000-2001рр. було розпочато реалізацію проекту "Німеччина в ХХІ столітті" з метою виявлення та ліквідації правових бар'єрів для роботи нових бізнес-служб. Мета проекту - керувати змінами в інформаційному суспільстві за допомогою єдиної стратегії, якої будуть дотримуватися державні відомства та комерційні компанії.

Цілі проекту були досягнуті в три етапи:

- формулювання правових норм для нових бізнес-служб, особливо для галузі програмного забезпечення, мобільних та комунальних служб;
- виявлення перешкод, що заважають новим технологіям унаслідок існуючих юридичних норм;
- прийняття рекомендацій щодо зміни або скасування цих законів.

ІТ-стратегія (1998-2002 рр.)

Федеральне міністерство внутрішніх справ і Федеральне міністерство транспорту, будівництва та житла (Ministry of Transport, Construction and Housing) очолили проект, в ході якого буде створена

всеосяжна система управління сучасними інформаційними технологіями. Система забезпечить більш легкий і швидкий доступ до даних, простіший обмін інформацією між органами влади та громадянами, а також ефективно й більш раціональне адміністрування. Комп'ютерна біржа "Торговий майданчик для шкіл" (1999-2001 рр.) Федеральне міністерство науки і освіти створило веб-узел www.marktplatz-fuer-schulen.de (німецькою мовою), мета якого - підвищити оснащеність шкіл ІТ-ресурсами та обладнанням, налагодити контакт між школами, що, безумовно, потребують ПК, і спонсорами, готовими їх надати. До 2001 р. в рамках цього проекту було розподілено вже 1,5 тис. ПК і ще 21,5 тис. було зібрано в ході іншої спонсорської діяльності.

Програма "Нові інструменти в освіті" (2000-2005 рр.)

Ще один проект Федерального міністерства науки і освіти стосується Німеччини як розробника програмного забезпечення. Мета проекту - зайняти лідируючу позицію у світі з розробки ПЗ для освіти. У рамках проекту буде представлена програма з розробки освітнього мультимедійного контенту якісно більш високого рівня для всіх сфер освіти.

Веб-вузол "Глобальні питання" і чат-форум

Проект, ініційований Федеральним міністерством закордонних справ, що завершився в грудні 2000 р., був реалізований у два етапи. По-перше, був створений веб-вузол під назвою "Глобальні питання" (GlobaleFragen) для працівників різних державних органів, які можуть заходити туди, щоб ставити питання фахівцям і отримувати інформацію, необхідну в їхній роботі. По-друге, був організований чат-форум, мета якого - служити неформальним місцем для обговорення тем, що становлять спільний інтерес.

Електронний підпис (2000-2002 рр.)

Федеральне міністерство економіки приступило до реалізації проекту, який стимулюватиме розробку безпечних, конфіденційних і таких, що мають юридичну силу, методів укладання ділових контрактів з використанням електронного зв'язку та електронних підписів, а також електронних платежів.

Його мета – створення платформ для функціонування "органів влади" і "торгових майданчиків" віртуального міста.

Проекти місцевих органів управління

Регіональні та муніципальні органи влади приєднуються до загальних зусиль з реалізації проектів електронного уряду з метою модернізації підходів до державного управління. Для здійснення цього кроку ними керували такі самі мотиви, що і федеральним урядом. Відмінність полягає в тому, що рішення місцевої влади більшою мірою "продиктовані життям" і справляють більш безпосередній вплив на громадян, ніж проекти федеральної влади. Надання громадянам можливості користуватися послугами з Інтернету, упорядкування бізнес-процесів з використанням сучасних технологій і приведення власних методів роботи у відповідність з принципами електронного уряду - все це розглядається як кроки на шляху до інформаційного суспільства.

Згідно з планами федерального уряду, в недалекому майбутньому стане нормою спілкування між громадянами та державними службовцями по електронній пошті, що підвищить рівень демократії та участі громадян в управлінні.

Таким чином, здійснення стратегії BundOnline почалося 18 вересня 2000 р. з ініціативи канцлера Герхарда Шрьодера. BundOnline 2005 р. є одним з основних елементів у розвитку інформаційного суспільства в Німеччині. Вона призначена для забезпечення громадян вільним доступом та користуванням послугами Федеральної адміністрації більш просто, швидко і економічно ефективно. BundOnline 2005 р. є також ключовим елементом політики уряду щодо адміністративної модернізації, оскільки електронне врядування дійсно є основним імпульсом для модернізації бізнес-процесів. Початковий план BundOnline був представлений у грудні 2001 р. Виконання плану оновлюється щорічно у формі щорічної доповіді Федерального Міністерства внутрішніх справ.

BundOnline 2005 розглядає систему федерального управління як сучасну, орієнтовану на служіння суспільству організацію. Основний акцент робиться на надання послуг, які торкаються зовнішніх користувачів (громадян, підприємств, наукових кіл або інших адміністративних одиниць). Такий підхід замінює поняття, які часто використовувались в минулому, поодинокі кроки (наприклад, реєстрація он-лайн, повідомлення по електронній пошті тощо) або проекти, в першу чергу технічної спрямованості. Зусилля зосереджені на потребах клієнтів, а не тільки на застосуванні конкретної технології. Це підкреслює значну важливість BundOnline 2005 для модернізації управління.

2.2 Стратегічні цілі та принципи Deutschland-Online

Хоча ініціатива BundOnline 2005 передбачала політичну основу для розвитку е-уряду, вона не може бути реалізованою лише на федеральному рівні. Повноцінний електронний уряд вимагає всебічної інтеграції та оптимізації адміністративних процесів на всіх адміністративних рівнях.

Перешкодою тут є гетерогенний ІТ-ландшафт Федерального уряду: 16 федеративних штати, понад 300 округів і більше 13000 муніципалітетів. Існує більше 7000 веб-сайтів, які навряд чи інтегровані. Така фрагментація, якщо не буде усунена, може призвести до впровадження дорогих, ізольованих рішень і процесів. Для того щоб уникнути цих ризиків та сприяти належній координації та співпраці між Федеральним урядом, Федеративними штатами і місцевими органами влади, була впроваджена ініціатива Deutschland-Online. Стратегія комплексного електронного уряду була розроблена в 2003 р. Вперше запропонована Федеральним міністром внутрішніх справ Отто Шілі в березні 2003 р., коли була досягнута домовленість з Федеральним Канцлером Герхардом Шрьодером щодо початку впровадження Deutschland-Online.

Deutschland-Online стратегія забезпечує основу для співпраці між усіма адміністраціями штатів. Це партнерство ґрунтується на наступних п'яти

пріоритетах:

- Розробка комплексних електронних послуг для громадян та бізнесу. Найбільш важливо, щоб на належному рівні в інтерактивному режимі було доступне надання адміністративних послуг для громадян та бізнесу: реєстрація запитів громадян, реєстрів і реєстрів цивільного стану, офіційні статистичні дані, реєстр автомобілів тощо.
- Об'єднаний Інтернет-портал. Доступ до послуг електронного уряду буде сприяти здійсненню необхідного об'єднання Інтернет-порталів.
- Розробка загальної інфраструктури. Спільна інфраструктура електронного уряду буде створена та розроблена з метою полегшення обміну даними і щоб уникнути паралельних подій.
- Розробка єдиних стандартів. Федеральний уряд, уряди штатів та муніципалітети будуть створювати спільні стандарти та спільні моделі е-уряду.
- Досвід і знання перекладу. Переклад рішень електронного уряду допоможе уникнути паралельних подій.

Підтримка.

1. Федеральне міністерство внутрішніх справ.
2. Федеральне агентство координації та консультаційні з ІТ у федеральній адміністрації (KBSt).
3. Федеральне агентство з інформаційної безпеки (BSI).
4. MEDIA @ KOMM-Трансфер.

Проекти здійснюються у співпраці. Федеральний уряд, уряди штатів та муніципалітети розвивають спільну модель. Політична координація реалізації Deutschland-Online здійснюється Робочою групою державних секретарів електронного уряду, яка щорічно звітує главі уряду.

Таким чином, мета Deutschland-Online – створення повністю інтегрованого електронного уряду, інформаційного ландшафту в Німеччині.

Крім базової інфраструктури та стандартизації проектів, Deutschland-Online включає в план дій також функціонування трьох інших проектів, які

безпосередньо спрямовані на задоволення різноманітних потреб громадян.

План дії Deutschland-Online

Сьогодні для ефективної роботи державного апарату ключовим є використання ІТ та Інтернету. Керівництво земель підтримало федеральний уряд щодо продовження реформи системи державного співробітництва на основі ІТ і, таким чином, скорочення адміністративних витрат. Органи влади на всіх адміністративних рівнях повинні мати можливість співпрацювати в електронному вигляді для забезпечення послідовної обробки електронних питань. Це вимагає єдиних стандартів для обміну даними та комунікаційної інфраструктури, яка може бути використана для всіх органів державного управління.

Deutschland-Online зосередила зусилля на здійсненні наступного плану дій:

1. Безпечна та надійна комунікаційна інфраструктура (на місцевому, регіональному та центральному рівнях) є необхідною умовою для впровадження ІТ. Ця інфраструктура необхідна для того, щоб усі органи влади були доступні через електронну пошту. Комунікаційна інфраструктура німецької адміністрації Deutschland-Online повинна бути скоординована, створена і розширена, а з точки зору доступності, безпеки та якості приведена відповідність з конкретними вимогами. Крім того, необхідно дозволити підключення Адміністрації Німеччини до європейських структур. Інфраструктура має об'єднати комунікаційні мережі і базові послуги, які надаються на федеральному та регіональному рівнях і в окремих муніципалітетах, а також скласти стратегію щодо інтеграції всіх муніципальних структур у загальну національну комунікаційну інфраструктуру.

2. Електронні операції в німецькій державній адміністрації вимагають обов'язкових і єдиних стандартів для обміну даними. Робоча група Федерального уряду та державних секретарів, відповідальних за електронний уряд, несе відповідальність за відповідність обміну інформацією

з даними форматами. Ці стандарти встановлюються в рамках проектів, організованих ADV (Співпраця Комітету з автоматичної обробки даних Федерального уряду, земель та муніципалітетів).

3. Крім базової інфраструктури та стандартизації, в ході реалізації Deutschland-Online кампанії буде приділятися першочергова увага в досягненні наступних цілей [7]:

а) реєстрації транспортних засобів.

Мета проекту полягає в тому, щоб повною мірою з використанням можливостей електронного уряду надати можливість ремонту транспортних засобів та реєстрації, реєстр ведеться Федеральною Адміністрацією автомобільного транспорту. Це дозволить приватним особам та підприємствам проводити реєстраційні процедури (реєстрації, зняття з обліку, а також повторної реєстрації) у мережі, де це можливо. Це буде сприяти підвищенню ефективності управління та зниженню витрат. З цією метою в бізнес-процеси (реєстраційні центри / Федеральну адміністрацію автомобільного транспорту), а також договірні відносини (наприклад, стосовно страхових компаній) та правові рамкові умови повинні бути внесені поправки. Цей план націлено на те, щоб, поступово аналізуючи процеси, внести необхідні поправки і проводити пілотні проекти, так, ще до кінця 2009 р. транспортні засоби можуть бути в повному обсязі і послідовно зареєстровані в Інтернеті.

б) цивільний стан реєстрації (Баварія може взяти на себе провідну роль).

Метою проекту є запуск як пілотного регіонального реєстру актів громадянського стану, як основи для прийняття рішення щодо майбутньої системи (структури) про реєстрацію актів громадянського стану. Друга мета полягає у подальшому розвитку формату обміну даними з питань цивільного стану. Третє – проект покликаний дозволити громадянам отримувати інформацію щодо свідоцтв з реєстру актів цивільного стану в режимі онлайн. В пілотних проектах, які будуть здійснюватися в кілька етапів,

громадяни повинні мати можливість отримати реєстр інформації та подати заяву на сертифікат через Інтернет.

в) система реєстрації (проект, під керівництвом федерального уряду): Цей проект покликаний зробити систему реєстрації придатною для застосування в майбутньому. Мета проекту полягає у створенні централізованої реєстрації структур для впорядкування процедури реєстрації.

г) Національні ІТ з реалізації послуг відповідно до Директиви ЄС: Директива ЄС зобов'язує держави-члени впровадити електронну систему для обробки заяв відповідних дозволів для бізнесу (е-уряду додатків, таких як реєстрація нового бізнесу).

Метою проекту є розробка та тестування плану реалізації ІТ-послуги Директиви ЄС. Це має бути завершено до кінця 2008 р., після перелік вимог буде розроблений та затверджений.

У ході цього процесу вимоги до інфраструктури на національному рівні та в європейському контексті повинні бути визначені та забезпечена необхідна ІТ-підтримка запуску електронної обробки. ІТ-архітектура має бути розроблена згідно з рекомендованими технічними стандартами.

4. Загальне управління проектом здійснюється Робочою групою на чолі з Державним секретарем при Федеральному міністерстві внутрішніх справ. Він керує проектом та відповідає за управління, контроль за виконанням ініціативи. Кожен пріоритетний проект отримує підтримку управління проектами з центрального управління проектами. З цією метою передбачені фонди підтримки проектів у сфері оптимізації процесів та інформаційних технологій, у рамках якої пріоритетні проекти можуть потребувати підтримки.

5. Робоча група Державного секретаріату відслідковує прогрес два рази на рік і на цій основі готує доповідь. Керівна група складається з державних секретарів, відповідальних за проекти з пріоритетних питань, державних секретарів з Берліна, Бремена, а також представників від

"Німецької Асоціації міст і селищ".

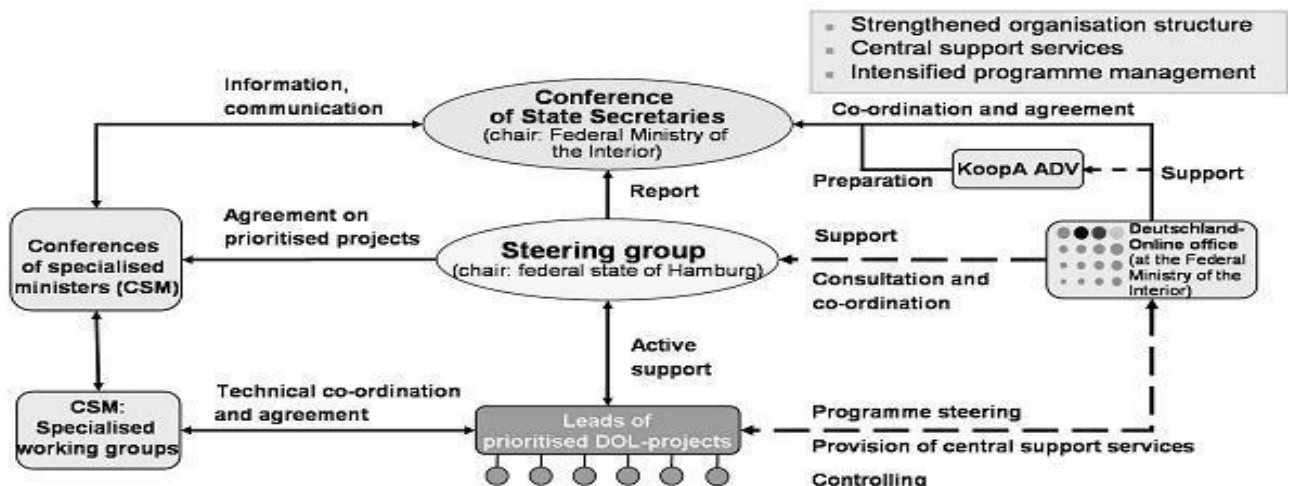
Успіх Deutschland-Online залежить від взаємодії і співпраці відповідних міністерств. Вони висувають точку контакту на рівні статс-секретаря, що співпрацює з Робочою групою державних секретарів. Члени Робочої групи Державного секретаріату регулярно звітують перед відповідними міністерствами щодо прогресу, досягнутого у справі Deutschland Інтернет-проектів.

7. План дій щорічно оновлюється і презентується на конференції керівників федерального уряду і земель.

Організаційна структура Deutschland-Online

Deutschland-Online є національною стратегією електронного уряду Німеччини (Федерального уряду, федеральних штатів і муніципальних органів влади) і прагне до комплексного електронного урядування на всіх адміністративних рівнях. Спільний проект управління підрозділом було створено в офісі державних секретарів при Федеральному міністерстві внутрішніх справ, що відповідає за загальне управління проектом, управління знаннями, контроль, а також управління підтримкою послуг для пріоритетних проектів. Крім того, Управління також займається відстеженням інших Deutschland Інтернет-проектів.

На діаграмі наводиться огляд організаційної структури Deutschland-Online офісу.

Офіс державних секретарів

Офіс державних секретарів за участю центральних муніципальних організацій відповідає за контроль за діяльністю електронного уряду і обирається чотири рази на рік. Офіс державних секретарів від імені керівників федерально-державної влади координує федеральне співробітництво в галузі електронного уряду та відповідає за питання політичного керівництва Deutschland-Online.

Керівна група

Пріоритетні проекти здійснюються під керівництвом "Deutschland-Online Керівна група". Члени Керівної групи державних секретарів відповідають за забезпечення реалізації пріоритетних проектів.

Deutschland-Online інфраструктура

Використання інформаційних технологій у державному управлінні стало звичним явищем у сучасному світі. Більшість з існуючих мережевих інфраструктур були пристосовані до технічних досягнень, а також індивідуальних потреб конкретних органів влади і нерідко набувають форми ізольованих рішень.

Ці різномірні мережі перешкоджали комунікації між органами влади. Не кожен орган мав можливість спілкуватися в електронному вигляді з іншими органами влади в Німеччині на основі надійних, простих і безпечних каналів. І досі існують численні розриви в засобах масової інформації, що вимагають великих зусиль для їх подолання.

Мета проекту Deutschland-online інфраструктури (DOI) полягає в тому, щоб планувати і контролювати здійснення ефективної мережевої інфраструктури для забезпечення стандартного взаємозв'язку між усіма адміністраціями мережі по всій країні. У консультації з усіма зацікавленими сторонами DOI партнерами проекту є розробка рішень у наступних галузях діяльності:

- Розробка моделі управління (принципи, а також процедури контролю) для національної комунікаційної інфраструктури (DOI мережа).
- Класифікація спеціальних вимог щодо процесу DOI мережі (наприклад критерії безпеки, доступності, пропускну здатності).
- Угода про стандарти для мережевих підключень і шлюзи (безпека та рівень обслуговування, а також інших технічних та організаційних умов).
- Опис організаційної моделі та концепції оператора, а також розробка альтернативних варіантів фінансування та участі моделей для гнучкої структури DOI.
- Опис можливих шляхів міграції для перетворення і поєднання наявних мережевих інфраструктур.
- Опис сервісу портфеля (наприклад, електронна пошта, управління цифровими підписами, телефон реєстрів та інших сервісів реєстру).

DOI проект здійснюється в кілька етапів.

На *першому етапі* реалізації проекту (липень 2006 р. по січень 2007 р.) була зроблена інвентаризація існуючих мереж, це був перший огляд комунікаційних інфраструктур у Німеччині на всіх адміністративних рівнях, починаючи з 1949 р. Спираючись на його результати був розроблений попередній загальний технічний проект і складений загальний план проекту. Інвентаризація показала, що, хоча деякі окремі мережі, установи були потужні, загальна мережева інфраструктура мала потребу в поліпшенні:

- відсутнє скоординоване планування. Відсутня загальна стратегія розвитку та адміністрування мереж та інфраструктур у сфері організації та планування. Це призвело до дублювання зусиль і значно більших витрат у зв'язку з паралельними діями;

відсутня координація щодо надання послуг та експлуатації мереж. Звичайно, кожна установа планує і здійснює свої власні специфікації на рівні крос-спеціальних процесів і визначає свої вимоги до мережевої

інфраструктури;

- не вистачає координації рівня безпеки;
- забезпечення загальними послугами є недостатнім. Стандартні послуги, такі як реєстри користувача або адреса електронної пошти послуг, не передбачені у централізованому порядку. Натомість вони повинні бути встановлені окремо для кожного, хто потребує цих послуг.

Другий етап проекту – посібники, моделі та стандарти.

Основна мета другого етапу проекту (квітень - грудень 2007 р.) проведення на рівні інфраструктури поглибленого аналізу вимог і потреб.

За активної участі компетентних політиків та експертів на місцевому, регіональному та федеральному рівні були визначені стратегічні, технічні та організаційні передумови для Deutschland-Online інфраструктури та визначені технічні експлуатаційні стандарти. Як мережа наступного покоління (NGN) DOI мережа сама забезпечить наскрізні послуги для голосу, даних та мультимедійного трафіку на основі сучасного багатопроTOCOLьного перемикування (MPLS) технології. Висновки і результати 2 етапу проекту були задокументовані в доповіді. Цією документацією завершено аналіз поточного стану, що став основою для специфікації DOI технічних вимог і концепції для практичної реалізації в 2008 році.

Третій етап проекту DOI організації, DOI мережі, DOI міграції.

Метою реалізації цього етапу є створення DOI мережі. Основними завданнями в 2008 р. є створення попередніх DOI організації з юридичною особою і визначення кола повноважень та технічних специфікацій для присудження контрактів, пов'язаних з DOI мережі, включаючи послуги з доданою вартістю. Ця попередня організація буде відповідати за планування майбутнього DOI мережі та контроль за операцією. Його завданням також є специфікації, договори та управління портфелем цінних паперів, а також контроль за дотриманням стандартів безпеки. З цією метою 24 червня 2008 р. Deutschland-Online Infrastruktur була заснована як зареєстроване об'єднання (коротке найменування: DOI-Netz eV). Основними критеріями, які впливають

на вибір юридичної форми, є кількість часу і грошей, необхідних для створення організації та гнучкості організаційної структури, а також з урахуванням майбутніх потреб і вимог. Серед членів-засновників DOI-Netze.V. – 16 федеральних земель і федеральний уряд.

Пріоритетні проекти Deutschland-Online

Deutschland-Online план дій - визначає перші п'ять проектів, яким необхідно приділити першочергову увагу в їх здійсненні. Вони під керівництвом державного секретаря керівної групи та за активної участі відповідних спеціалізованих міністрів отримують централізовану підтримку, наприклад, у вигляді консультаційних послуг, починаючи від федерального уряду та федерального державного фонду. Два з проектів перебувають на перетині сфери ІТ-інфраструктури та стандартизації форматів обміну

даними. Три проекти (автотранспортний засіб управління, процедури реєстрації громадянського стану та реєстри) охоплюють процедури широкого використання.

XÖV стандарти

Для багатьох робочих процесів у системі державного управління в різних адміністративних структурах XÖV стандарти, як і раніше, відсутні. У багатьох інших сферах існують стандарти, але часто їх не додержуються взагалі. Крім того, різних спеціальних стандартів часто не вистачає через погану координацію між різними секторами. Це заважає або не дає можливості використовувати економічний потенціал електронних міжвідомчих робочих процесів, які, в свою чергу, не дозволяють державним і приватним секторам економити час і гроші.

Deutschland-Online автомобільна реєстрація

У рамках Deutschland-Online були відібрані питання: як цей проект безпосередньо стосується громадян (близько 24 млн угод, що здійснюються в цій системі щороку). З точки зору електронного уряду, цей проект забезпечує значний потенціал для істотного збільшення послуг для громадян, бізнесу та адміністрації. Ключова ідея полягає в тому, щоб пропонувати свої послуги на

основі адаптованих процесів у будь-який час і в будь-якому місці через мережі засобів масової інформації. Так, зокрема реєстрація автотранспортних засобів необхідна для того, щоб мати можливість виявити за допомогою офіційних реєстрів транспортні засоби та їх власників у разі пошкодження. Це також може заощадити до одного мільярда кілометрів на рік для поїздок у реєстраційні органи.

Огляд додаткових проектів [20]

Модельний бізнес. Предмет і цілі. Хоча правові рамки для розвитку використання електронного уряду для однієї територіальної спільноти очевидні, нові юридичні та комерційні питання виникають, коли мова заходить про здійснення перехресного рівня проектів електронного уряду. Ця ініціатива надає необхідні уточнення та відповідні послуги.

Інформаційний будинок. Предмет і цілі. Електронні повідомлення між державними установами, з одного боку, і між державними установами та їх клієнтами, з другого боку, іноді потерпають від неузгодженості засобів масової інформації та несумісних форматів даних, які є перешкодою для комунікаційних потоків. Інформаційний будинок допомагає узгоджувати інформацію та усуває непорозуміння.

Комерційний реєстр. Предмет і цілі. У 2002 р. близько 723 тис. нових ділових реєстрацій, 172 тис. змін у реєстраціях, а також 646 тис. вилучень були зареєстровані в Німеччині. Усі ці дані можна одержати через дев'ять відділень, що діють у Німеччині.

Будівельна промисловість. Предмет і цілі. У 2001 р. були здійснені близько 290 тис. будівельних проектів, що потребують реєстрації. Дозволи на будівництво необхідні для кожного з цих проектів. Цей портал пропонує свої послуги саме в цьому напрямку.

Федеральний Закон про допомогу в освіті (BAFöG). Предмет і цілі.

У 2003 р. Федеральним статистичним управлінням зареєстровано близько 750 тис. одержувачів у відповідності з Федеральним Законом з надання допомоги в освіті (BAföG). Щороку BAFöG одержувачі повинні

представити безліч окремих форм, сертифікатів і документів для V AföG офісу.

Географічні дані. Предмет і цілі. Географічна інформація відіграє важливу роль в економічному та соціальному розвитку сучасної держави: 80% усіх рішень, які тісно пов'язані з географічними міркуваннями. Проте географічні дані, що є на федеральному, штатному та місцевому рівнях, дуже різняться та часто несумісні. Цей портал надає повну та достовірну інформацію щодо географічного положення Німеччини.

Німецький форум для електронних підписів і чіп-карт. Предмет і цілі. Надання послуг електронного підпису як еквівалент традиційного підпису.

Юридична реєстрація. Предмет і цілі. В даний час послуги обмежені немає ніякого центрального реєстру. В рамках цього проекту реалізується ініціатива створення центрального реєстру.

Медіа @ КОММ-Трансфер. Предмет і цілі. З 2000р. по 2004р. федеральне міністерство економіки та праці допомогло побудувати регіональну модель електронного уряду Німеччини в рамках проекту МЕДІА @ КОММ.

Офіційна статистика. Предмет і цілі. Збір даних та співробітництво в галузі статистичної системи Німеччини.

VEMAGS. Предмет і цілі. Більше 350 тис. вантажів, що потребують затвердження, проходять його щороку в Німеччині. Ініціатива VEMAGS пропонує більш ніж тисячу різних відділень, що проводять процедури затвердження по всій Німеччині.

X-Ausländer. Предмет і цілі. Надання відповідей на запити іноземців. Щороку відбувається обробка більш ніж 35 тис. клопотань з питань надання притулку тощо.

XSozial. Предмет і цілі. Федеральні, федерально-державні та муніципальні органи влади тісно співпрацюють у Німеччині з питань праці та соціального захисту населення. Це передбачає широкий обмін та

узгодження даних між державними установами, страховими органами та благодійними організаціями.

2.3 Проекти місцевих органів управління

Кожен федеративний штат та муніципалітети несуть особисту відповідальність за розробку і впровадження власних стратегій політики електронного уряду. Проте у 2003 р. була впроваджена перша спільна стратегія комплексного електронного уряду - Deutschland-Online[20].

Започаткована в березні 2004 р. ініціатива МЕДІА @ КОММ-передача спрямована на поширення рішень уряду для німецьких місцевих та регіональних влад. Даний проект сприяє розвитку інтегрованих електронних державних послуг на регіональному та місцевому рівні, який буде розроблений і випробуваний в експериментальному "трансферному муніципалітеті" - MEDIA @ КОММ - трансфер.

Регіональні та муніципальні органи влади приєднуються до реалізації проектів електронного уряду з метою модернізації підходів до державного управління. Для здійснення цього кроку ними керували ті самі мотиви, що й федеральним урядом. Відмінність полягає в тому, що рішення місцевої влади більшою мірою "продиктовані життям" і справляють більш безпосередній вплив на громадян, ніж проекти федеральної влади. Надання громадянам можливості користуватися послугами з Інтернету, упорядкування бізнес-процесів із застосуванням сучасних технологій та приведення власних методів роботи у відповідність з принципами електронного уряду - все це розглядається як кроки на шляху до інформаційного суспільства.

Згідно з планами федерального уряду в недалекому майбутньому стане нормою спілкування між громадянами та державними службовцями за допомогою електронної пошти, що підвищить рівень демократії та участі громадян в управлінні[3].

З метою широкого поширення та інтеграції проектів електронного уряду в усіх регіонах Німеччини Федеральне міністерство економіки та праці

Німеччини ініціювало впровадження проекту MEDIA @ Komm-Transfer.

Координація перспективних ініціатив на муніципальному та регіональному рівнях для створення національної мережі електронного уряду підтримує трансфер кращого досвіду та інновацій. На цій основі здійснюється подальший розвиток стандартів, що посилюється процесами самоорганізації на горизонтальному рівні. Передбачається розвиток інтернаціональних контактів та співпраці для просування інтеграції Європи на цифровому рівні, що підсилює позиції Німеччини в галузі розвитку електронного уряду.

В рамках проекту MEDIA @ Komm-Transfer зусилля двадцяти трансферних комун на території Німеччини були об'єднані в загальну мережу електронного уряду. Ці трансферні комуни перебувають в центрі уваги з гармонізації та поширення електронного уряду на муніципальному рівні.

Для управління та координації роботи трансферних комун Федеральне міністерство економіки та праці започаткувало трансферне агентство. У рамках загальноєвропейського тендера фірмі з консалтингу "Cargemini" були доручено функції трансфертного агентства. При цьому велике значення для закріплення успіхів проекту MEDIA @ Komm-Transfer має тісне співробітництво всіх учасників проекту як з боку промисловості, так і проекту MEDIA @ Komm у трьох модельних регіонах Німеччини (Бремен, Есслінген, Нюрнберг) було розроблено та впроваджено на практиці понад 300 рішень для муніципальних електронних ділових відносин і правових відносин.

Поряд з просуванням програмного забезпечення, що працює в режимі Online, вдалося домогтися істотного успіху в галузі стандартизації. Для безпечного і юридично обов'язкового обміну даними був розроблений стандарт OSCI (OnlineServicesComputerInterface), а також специфікація

ISIS-MTT для забезпечення інтероперабельності в галузі електронного підпису.

Гармонізація. Вищезгадані 20 трансферних муніципальних

утворень об'єдналися і створили свого роду загальнонімецьку мережу.

Стандартизація поширюється на такі теми: спеціалізовані процедури, зокрема реєстр підприємств і фірм; компоненти електронного уряду (наприклад геоінформаційні системи, електронне розміщення замовлень); компоненти для Інтернет-порталів (наприклад, сервер для анкет, система менеджменту змісту документів); управління справами (наприклад електронна звітність, цифрова справа); участь громадян у прийнятті рішень (наприклад процедури залучення громадян до участі у прийнятті рішення на адміністративному рівні, електронна демократія).

Регіональне поширення проектів електронного уряду

Передбачається тиражування стандартизованих рішень у галузі електронного уряду, а також кращого практичного досвіду з метою їх поширення в тих регіонах, де розташовані так звані "Трансферні" муніципальні утворення. Таким чином, інші регіональні органи самоврядування можуть брати участь у використанні результатів проекту MEDIA @ Komm-Transfer. З метою забезпечення стійкості при поширенні стандартизованих проектів електронного уряду так звані "трансфертні" муніципальні утворення об'єднують свої зусилля із зусиллями регіональних органів самоврядування та інших діячів економіки, науки і галузевих об'єднань, утворюючи цілі регіональні мережі. Таким чином, так звані "Трансферні" муніципальні утворення підтримують регіональних коопераційних партнерів у процесі введення проекту електронного уряду.

Інтернаціоналізація

У межах проекту MEDIA @ Komm-Transfer передбачається узагальнення на міжнародній арені рішень і стандартів проекту електронного уряду, встановлення контактів. У центрі уваги міжнародного співробітництва перебувають країни, з якими Німеччина вже підтримує тісні технологічні, економічні та культурні відносини.

Проектне агентство забезпечує трансферт ноу-хау, проводячи спільні

заходи, надаючи моделі спільного підходу або концепції з реалізації проектів електронного уряду, а також, за погодженням з потенційними користувачами, пряму підтримку в технічних та організаційних питаннях реалізації коопераційних проектів.

Online-Portal www.mediakomm-transfer.de та робота із засобами масової інформації

Агентство опублікує цілі, зміст і результати проекту MEDIA @ Komm-Transfer. Поряд з організацією інформаційних заходів агентство в широкому масштабі працює з електронними та друкованими засобами масової інформації. Крім того, в Інтернеті встановлено портал MEDIA @ Komm-Transfer з вільним доступом, що підтримує передачу ноу-хау. Цей портал підтримує роботу в рамках створюваної електронної мережі в національному та міжнародному масштабах.

У рамках програми електронного навчання відбувається узагальнення досвіду, накопиченого в проекті електронного уряду. У зв'язку з тим, що зміст постійно піддається актуалізації, зацікавлені особи можуть отримати актуальний і широкий огляд щодо впровадження проекту. Проект MEDIA @ Komm-Transfer передбачає розширення знань у сфері електронного уряду всередині країни і за кордоном. За допомогою професійних концепцій і активної роботи з громадськістю проект стає суттєвим двигуном у бік розвитку електронного уряду в Німеччині і в Європі.

2.4 Стан та перспективи впровадження німецького досвіду в Україні

Впровадження е-урядування в Україні забезпечить якісно новий рівень управління державою та суспільством в цілому, зміцнить довіру до держави та її політики, вдосконалить взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянами та державними службовцями[1].

Якісно побудована система електронного урядування має позитивно впливати на загальний хід та наслідки проведення подальших радикальних перетворень в українському суспільстві, насамперед, соціальної і економічної реформи, розбудови соціальної держави з впливовими інституціями громадянського суспільства, особливо з тих питань, де велике значення мають методи та форми взаємодії органів державного управління та органів місцевого самоврядування з людиною та громадянином, громадськими організаціями.[5] Подальше здійснення політики розбудови системи електронного урядування прямо залежить від політико-правового становища суспільства, фінансово-економічних можливостей держави. Зазначені фактори здатні внести суттєві корективи в процес електронного урядування, у темпи проведення реформаторських заходів.

На розвиток електронного урядування здійснюють вплив процеси управління та самоуправління. Держава має бути основним суб'єктом у формуванні та реалізації державної політики електронного урядування. В Україні створення інфраструктурної складової електронного урядування, насамперед, розвиток Інтернет, комп'ютеризація громадян та бізнесу тощо здійснюється в основному завдяки процесам самоуправління. Задля забезпечення ефективного управління розвитком електронного урядування потрібно:

- визначити кінцеві та проміжні цілі, яких необхідно досягти в ході впровадження електронного урядування, та критерії їх досягнення;
- сформулювати концепцію, стратегію та програму електронного урядування, що базуються на реальних ресурсах країни;
- здійснити необхідне нормативно-правове, організаційно-технічне, науково-методичне, інформаційно -

аналітичне супроводження впровадження електронного урядування;

- створити організаційну систему управління;
- створити систему підготовки кадрів для органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері електронного урядування.

Досвід Німеччини безперечно може бути основою для розуміння того, які саме процеси та кроки необхідно здійснити аби впровадити систему електронного уряду в Україні. Адже схожі проблемні питання були вирішені німецькою стороною досить успішно, що в свою чергу, робить більш зрозумілим той факт, що впровадження електронного урядування – це вже наша нова реальність.

ВИСНОВКИ

Однією із загальних тенденцій розвитку сучасного світового постіндустріального суспільства є його трансформація в інформаційне суспільство та суспільство знань на основі широкого запровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всі сфери життєдіяльності особистості, суспільства та держави. Серед множини сучасних ІКТ, що визначають цей процес, особливе місце посідає технологія електронного урядування, ефективність упровадження якої залежить від багатьох чинників політичного, соціального, економічного, інформаційного, науково-методичного, організаційного, нормативно-правового характеру тощо.

Ключовими елементами електронної державної служби є розбудова електронної взаємодії на всіх рівнях як усередині установ, так і між ними, що базується на організації потужних відомчих та національних дата-центрів і мереж обміну електронними даними, а також глобальна модернізація нормативного та організаційного підходів до впровадження інформаційних технологій у сферу державної служби. Без урахування цих та інших чинників, визначення їх пріоритетності, взаємозв'язків неможливе формування науково-обґрунтованої державної політики та здійснення державного управління з реалізації електронного урядування та розвитку інформаційного суспільства в Україні в цілому.

У цілому в Україні є досить серйозні наукові та практичні напрацювання щодо створення інфраструктури електронного урядування. Однак, до чинників, що стримують прискорений розвиток цієї сфери, належать насамперед проблеми міжвідомчої взаємодії (у тому числі пов'язані з відсутністю відповідних регламентів та нормативно-технічних документів), відсутність формалізованих типових рішень щодо надання органами виконавчої влади (як державної, так і місцевого самоврядування) послуг у дистанційному режимі. Суттєву роль у цьому відіграє й людський фактор, оскільки запровадження електронного урядування все більше буде

витискувати чиновника як посередника між державою і громадянином, тим самим полегшуючи долю простої людини і унеможлиблюючи корупційні діяння серед надавачів державних послуг.

Досвідкраїн-лідерів з впровадження електронного урядування,насамперед Канади, Німеччини, Норвегії, Південної Кореї, Сінгапуру, США та ін. показує як наявність у них всіх загальних проблем, так і на відсутність уніфікованих підходів до їх вирішення [13].

З точки зору реалізації пілотного проекту інтересним є досвід Німеччини особливо реалізації її Стратегії комплексного електронного уряду Deutschland-Online, яка стала логічним розвитком федеральної програми BundOnline 2005.

Остання програма мала за мету до 2005 року зробити всі послуги, що надаються федеральними органами влади, доступними через мережу Інтернет, а також зробити їх надання більш швидшим, прозорим та з меншими витратами.

Хоча ініціатива BundOnline 2005 передбачала концептуальну та політичну основу для розвитку е-урядування, вона не могла бути реалізована лише на федеральному рівні.

Перешкодою, як і для України [10], тут був гетерогенний ІТ – ландшафт Федерального уряду Німеччини: 16 федеральних штатів, понад 300 округів і більше 13000 муніципалітетів.

Така фрагментація може призвести до впровадження дорогих, ізольованих рішень і процесів. З метою зменшення ризику їх виникнення та забезпечення необхідної координації та Федеральним урядом, федеральними штатами і місцевими органами влади і була впроваджена Стратегія комплексного електронного уряду Deutschland-Online, в якій в якості основних пріоритетів визначено:

- розробка комплексних електронних послуг для громадян та бізнесу;

- створення об'єднаного Інтернет –порталу;
- розробка загальної інфраструктури електронного урядування;
- розробка єдиних стандартів та спільних моделей е-урядування.

Ці пріоритетні заходи значною мірою корелюють з відповідними заходами пілотного проекту:

- удосконалення нормативно-правового та методичного забезпечення е-урядування (розробка єдиних форматів, протоколів та технічного регламенту ЕДО з використанням ЕЦП; проекту Концепції е-урядування в Україні; проекту ЗУ “Про інформаційну систему “Електронний уряд ”; зміни до законодавства у сфері ЕДО та ЕЦП);
- розробка типових технічних та технологічних рішень для електронної взаємодії органів влади:(програмно-апаратні засоби для забезпечення сумісності систем електронного документообігу органів влади; система загальнодержавних класифікаторів і реєстрів для забезпечення ЕДО з ЕЦП; програмно - технічний комплекс ЦЗО, що реалізує єдині формати та проколи ЕЦП; Е-міністерство, Е-регіон, Е - село; система синхронізації інформаційних систем із Всесвітнім координованим часом (UTC);
- створення елементів національної системи електронних інформаційних ресурсів (створення та ведення національного реєстру електронних інформаційних ресурсів);
- забезпеченням постійного зберігання електронних документів та інших електронних інформаційних ресурсів, а також захисту інформації;
- надання електронних послуг фізичним та юридичним особам(утворення Національного центру підтримки електронного урядування; впровадження технології надання адміністративних послуг

через Інтернет органами виконавчої влади; створення веб - порталу з питань підтримки розвитку е-урядування);

- підвищення надійності та гнучкості функціонування національної системи ЕЦП(утворення резервного акредитованого центру сертифікації ключів для органів влади);

- інформаційно – аналітичне забезпечення(моніторинг впровадження е-урядування та створення відповідних веб – сторінок на сайтах учасників пілот-проекту; створення інформаційно-аналітичної системи підтримки пілот-проекту);

- організаційне забезпечення(оновлення складу та започаткування роботи Міжгалузевої ради з питань розвитку інформаційного суспільства; збільшення складу та зміна структури Держкомінформатизації);

- запровадження нетрадиційних механізмів державного управління проектом(створення Фонду підтримки е-урядування, за участю МФ “Відродження”, МФ “Східна Європа” тощо; застосування синергетичного та мережевого підходів до державного управління)

- пропагування е-урядування(день е-урядування на базі НАДУ; виставка “Електронна демократія” в Кабінеті Міністрів України; підписання Угоди між Одеською та Дніпропетровською областями як електронного документу з використанням ЕЦП в режимі телеконференції).

Більшість з вищевказаних пріоритетних заходів вже зараз мають значний ступінь напрацювань у вигляді досвіду та конкретних рішень учасників проекту[4]. Цей досвід та здобутки необхідно узагальнити, систематизувати та об’єднати в єдину систему, а в подальшому за результатами виконання пілотного проекту - тиражувати на всю країну (реалізувати принцип орієнтації на отриманий учасниками пілотного проекту досвід та здобутки). Інша частина заходів обумовлена критичним станом, в якому сьогодні знаходиться деякі з елементів електронного урядування,

насамперед Національна система електронного цифрового підпису і т.п

Отже, можна підвести підсумок, що розвиток електронного уряду в Німеччині є достойним прототипом швидкого та ефективного впровадження електронної системи управління. Напрацьована достатня кількість управлінського матеріалу, який можна використовувати під конкретні випадки. Розроблена чітка покрокова система та вже видно результати її роботи. Тобто, можна безперечно користатися набутим досвідом в цій галузі зарубіжних колег, але потрібно враховувати національні особливості, що можуть виникнути в ході впровадження системи електронного уряду.

Список використаних джерел:

1. E-practicesurveyonGermany[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.epractice.eu/> - сайт з практики електронного урядування в Європі;
2. InformationonpublicservicesinGermany[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.bund.de/> - офіційний сайт “Bund-Online” Німеччини;
3. IT- планування, Центральний орган федерального співробітництва в сфері IT. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.deutschland-online.de/> - офіційний портал німецької стратегії “Deutschland-online”;
4. OfficialGermanwebservice[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.deutschland.de/> - офіційний сайт Німеччини;
5. OfficialwebsiteoftheEuropeanCommission[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://ec.europa.eu/> - офіційний сайт Європейської Комісії;
6. TheWorldOf E-Government[Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.egov.vic.gov.au/> - сайт пропозицій електронний послуг;
7. United nations e-government survey 2014, - 2014, - ст.15 – 264с.
8. Вікіпедія, вільна енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://uk.wikipedia.org/> - інформаційний ресурс;
9. Голобуцький О.П., Шевчук О.Б. E-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути. – К.: Атлант UMS, 2001. – 180 с.
10. Голобуцький О.П., Шевчук О.Б. Електронний уряд. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.
11. Гончарук І. І. Впровадження електронного урядування в Україні: сучасне та майбутнє - [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.pdaa.edu.ua/np/pdf5/3.pdf>

12. Государственные организации и Майкрософт – 5 шагов к сотрудничеству <http://www.microsoft.com/Rus/Government> - сайт електронного урядування;

13. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 2007 р. №75/07-ВР // ВВР України. – 2007. – № 27-28. – Ст. 182.

14. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 2007 р. №74/07-ВР // ВВР України. – 2007. – № 27-28. – Ст. 181.

15. Кліменко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування. – К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.

16. Лопушинський І. П. Упровадження електронного урядування в роботу органів виконавчої влади України як вагома складова реформування державної служби – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010-2/doc/4/08.pdf

17. Семенченко А. І. Електронне урядування в Україні: проблеми та шляхи вирішення //Електронне урядування: міжнародний науковий фаховий журнал. – 2010. - №1. – С. 6-17.